

Graduierntenkolleg / Workshop
Vrijdag 18 november 2022, 13.00-16.00

De ondergang van de *Van Imhoff* in 1942

Een Nederlands-Duitse oorlogsramp in geschiedenis en herinnering

Universiteitsbibliotheek UvA, Singel 425, Amsterdam, *Belle van Zuylenzaal*

Contact en aanmelden: k.thijs@uva.nl

Op 19 januari 1942 werd het Nederlandse geïnterneerdentransport *Van Imhoff* in de Indische Oceaan door bommen van een Japans vliegtuig getroffen en tot zinken gebracht. De ruim honderd Nederlandse bewakers en bemanningsleden wisten het schip op tijd te verlaten en overleefden de ramp. Dat gold niet voor de 477 Duitse en Oostenrijkse burgergeïnterneerden in het ruim van de *Van Imhoff*: onder hen waren er slechts 65 overlevenden.

De gebeurtenissen rond de ondergang van de *Van Imhoff* werden na 1945 in Nederlandse en Duitse herinneringscollectieven zeer verschillend verteld, waarbij regelmatig termen als ‘oorlogsmisdaad’ en ‘doofpotaffaire’ vielen. De klassieke dader- en slachtofferrollen liepen hier volkomen door elkaar. Tot op hoog diplomatiek niveau is er tussen beide landen over compensatie en vervolging van eventuele schuldigen gesproken. In de publieke ruimte volgden er op momenten van mediale ophef steeds weer periodes van stilte, waarbij nooit de sfeer verdween van taboe en miskennis rond deze scheepsramp. Medio 2022 is aan het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) een nieuw onderzoek begonnen, in het bijzonder om de slachtoffers en hun nabestaanden een gezicht te geven.

Op vrijdag 18 november 2022 presenteren de onderzoekers van het NIMH de achtergronden van hun project in Amsterdam en gaan ze in gesprek met onderzoekers in het *Graduierntenkolleg*. Met o.a. Maaïke van der Kloet (NIMH), Lucie van Hulst (researchmaster geschiedenis UvA), Marieke Oprel (Radboud Universiteit Nijmegen) en Krijn Thijs (DIA).

Programma

13.00-13.15 *Ontvangst koffie/thee*

13.15-14.00 *Opening en inleiding*

- Krijn Thijs (DIA): Rampspoed en oorlogsleed – over de valkuilen van Duitsers als slachtoffers
- Maaïke van der Kloet (NIMH): Het nieuwe NIMH-onderzoek naar de scheepsramp met de *Van Imhoff*: totstandkoming en de rol van nabestaanden
- Discussie

Pauze

14.15-15.00 *De ramp en de herinnering*

- Lucie van Hulst (UvA RMA): Stiltes en herinneren in de nasleep van de *Van Imhoff*
- Ellen Klinkers (NIMH): Verschuivende perspectieven: De media over de *Van Imhoff* in tijden van oorlog en vrede
- Discussie

Pauze

15.15-16.00 *De Duitse gemeenschap in Nederlands-Indië*

- Linda Terpstra (NIMH): Van vriend tot vijand – Duitsers in Nederlands-Indië tussen Eerste en Tweede Wereldoorlog
- Marieke Oprel (Radboud Universiteit Nijmegen): Van Batavia seint 'Berlijn' tot het Londense Besluit Vijandelijk Vermogen. Over het lot van Duitsers als vijandelijke onderdanen in het Nederlands Koninkrijk tijdens en na de Tweede Wereldoorlog
- Discussie

16.00 *Einde en borrel*